

Zed'

V sousedství průmyslové oblasti vzdálené od centra města se nacházel dvorek s pokoji, kde bydleli různí lidé. Ovzduší tam bylo těžké, jak už to tak v průmyslových oblastech bývá. Většina z těch, kteří ve dvorku bydleli, pracovali v okolních továrnách. Žily tam různé rodinky a jeden státní zaměstnanec, úředník první třídy, asi pětadvacíctník a staromládenec, který bydlel sám v pokoji vedle záchodků. Kolem dvora byly další dvory a další domy, také přízemní a nízké. Ženy dvůr pravidelně bílily vápnem. Měly tam i květináče s kytkami. Popravdě, záchody zaváněly, ale nedalo se s tím nic dělat. Před dvorem projížděla řada vozidel. Kvůli továrnám tam byl velký ruch. Jakmile se ale vešlo do dvora, bylo to, jako kdyby člověk vešel do jiného světa.

Po ránu ženy, které nepracovaly jako muži v továrnách, uklízely pokoje. Zametaly dvůr. Věšely prádlo. Tehdy bylo možné vidět přehlídku spodního prádla, mužského, ženského, dětského. Na dvoře byly totiž i děti. Malé děti, co si hrály celý den, i jiné, co chodily do školy, nebo starší, co pracovaly. Byl tam i jeden chlapec, který byl nemocný. Ti, kteří ve dvoře bydleli, samozřejmě čas od času stonali, ale byla to lehká onemocnění. Ten kluk to ale pěkně schytl. Bydlel v pokoji s matkou, drobnou ženou, hubenou, která měla nepřetržitě ustrašený výraz. Byla vdova, muž se jí zabil v poslední válce. Tehdy byl chlapec ještě miminko. Dost se natrápila, aby ho postavila na vlastní nohy. Pracovala ve výrobě látek. Zároveň prala prádlo cizím lidem. Dítě pracovalo od dvanácti let v jedné strojovně. Protože zákon praví, že to jde až od čtrnácti a výš, nemožné se stalo realitou, aby se uchytil. Chtěl pomoci své matce. Nyní mu bylo patnáct, neustále pracoval ve strojovně a po večerech chodil na učiliště.

Neštěstí se poprvé objevilo jedno odpoledne ve strojovně, zrovna když pracoval. Popadl ho hrozně silný kašel – poslední dobou pokašlával, ale nevšímal si toho – a najednou vykašlal krev. Vzali ho do k závodnímu lékaři. Prohlédli si ho na rentgenu a vyjeli mu i snímek. Levá plíce byla zasažená. „Odpočinek, pořádné jídlo, čistý vzduch!“ řekl doktor matce, která měla oči plné strachu, ještě většího strachu než obvykle. A dodal: „Také pozor na duševní stav!“ Matka vzala dítě a odešli.

Odpočinek by možný byl. Chlapec přestal pracovat. Matka mu koupila použitou lenošku. Vycházel na dvůr a sedával tam. *Pořádné jídlo...* Pracovala přesčas, dřela se v práci, aby mu zlepšila potravu. Co se týkalo čerstvého vzduchu, to bylo obtížné. Ovzduší tam bylo těžké. Matka nemohla udělat nic pro to, aby fabriky přestaly znečišťovat vzduch. To, co ale nepochopila, byl poslední doktorův výrok: *Také pozor na duševní stav!* Zamyslela se, že to bude určitě něco hodně důležitého. Popadl ji obrovský strach. Řekla to státnímu zaměstnanci a ten jí to objasnil. Vysvětlil jí, že chlapec, v tom stavu, ve kterém je, musí mít klid.

Nikdo s jistotou nevěděl, co se stane. Věděli jen, že vedlejší domek, také přízemní a nízký, se prodal. A hodně drazo. Nový majitel – velký boháč – ho chtěl zbourat. Co tam asi postaví? Nikdo nevěděl. Sousedí se bleskově přestěhovali a jednoho rána přijeli řemeslníci a započalo bourání.

Po strhnutí domku začali zedníci stavět zeď. Zeď se zvyšovala pořád víc a víc. Proslýchalo se, že nový majitel chtěl svůj pozemek obezdít a objednal si výstavbu zdi. Také se proslýchalo, že snad postaví fabriku. Zpočátku se ti, kteří bydleli na dvorku, neznepokojovali. Proč by taky měli být neklidní? Zeď je prostě zeď. Ale čím víc se zeď zvyšovala – byl to samý velký kámen – tím víc se trápili i oni. Zeď se šplhala do výšky, byla mohutná, tížila je na hrudi. Jeden metr, dva metry, dva a půl metru, tři metry... A pořád se zvyšovala! Každý večer, když zedníci skončili, zas o kus povyrostla. Zeď se stala novou existencí, která z ničeho nic nabourala jejich životy.

Jednoho večera se soustružník pohádal s manželkou, zdálo se mu, že flirtovala s tramvajákem, který bydlel ve vedlejší jizbě se ženou a dvěma dětmi, zrovna, když tramvaják procházel kolem cestou na záchodky. Vzplanula divoká hádka, padly i rány. Další odpoledne se zas dvě ženy pro nic za nic chytly kvůli prkotině. A tak to šlo dál a dál. Většina lidí ze dvorku se změnila. Co se týče státního úředníka, ten zas postrádal svůj obvyklý klid a nemohl v noci spát. Zeď se před ním tyčila – úplná noční můra. To, co ho ale trápilo víc, bylo pomýšlení na chlapce, jehož zdraví se zhoršovalo úměrně s tím, jak rostla zeď.

Také pozor na duševní stav! Přemítal o doktorově výroku a o tom, jak nečekaně se věci obrátily k horšímu. Chlapec jako vždy chodíval na dvůr a lehával na lenošce, pobýval tam ale celou dobu zamklý a zamyšlený. Hubnul čím dál víc. Obličej mu zežloutl a v očích se mu odrážely stíny. Zeď ho svírala na hrudi, tam, na levé plíci.

Noc byla nekonečná. Nemohl zabrat. Před chvílí se začal svlékat. Záchodky vedle úporně smrděly. Svlékl si košili a zůstal jen v tílku. Sundal si kalhoty, boty nechá na potom. Trenýrky si už sundat nestihl - takové dlouhé, bílé. V tom mu na mysli vytanula představa zdi a usadila se mu v nitru. Zhasnul, posadil se na židli a zapálil si. Zeď jim změnila život. Vzpomněl si na soustružníka, který teď asi podezírá svou ženu, šířila ho pochybnost. Myslel i na ostatní, které nějakým způsobem zeď ovlivnila. Pomyslel na chlapce, který se stále více blížil smrti. *Také pozor na duševní stav!*

Ostatní ze dvorku už určitě spali. Bylo pozdě. Půlnoc už odbyla. Hlavou se mu dokola honily myšlenky, jedna za druhou, a stupňovaly se. Byl jen pouhým státním úředníkem první kategorie. Nikdy neudělal nic, co by vybočovalo z normálu, z průměrnosti. Teď ale musel něco udělat. Ne pro sebe. Pro ostatní, pro obyvatele dvorku. Pro lidi.

Kouřil jednu cigaretu za druhou. V černočerné tmě okna rozpoznával zeď, která se vzpínala ve své mohutnosti a padala na něj, padala. Měla hrozivý výraz. Najednou cítil, že ta zeď je život, život, který visí nad lidmi a tíží je, stále je jen zatěžuje. Vyskočil ze židle, vysunul šuplík, popadl starou pistoli, kterou měl, vyšel na dvůr, jen v tílku, dlouhých bílých trenkách a botách; zeď tam pořád stála, viděl její hrozivý pohled, zeď, stále tam byla ta zeď. „Ano, já ji zabil!“ řekne, až tam vtrhne policie, byla tam zeď, byl tam život, život, zeď, zeď, zeď, zeď...

Vyprázdnil do ní všech šest kulek.

POPTÁVÁ SE naděje

Tehdy odpoledne, když vešel do kavárny, bylo ještě brzy. Posadil se ke stolu u okna s výhledem na hlavní třídu. Objednal si kávu. U okolních stolů se hrály karty nebo se diskutovalo.

Káva dorazila. Zapálil si, dal si dva loky a otevřel odpolední noviny. V Indočíně se rozhořely nové boje: Velmi těžké ztráty na obou stranách, stálo ve zprávě. Také japonská rybářská loď, která se vrátila radioaktivní. Náš svět zahalen ve stínu nové světové války, titulek další zprávy. Poté si přečetl další události: deficit státního rozpočtu, reformy ve školství, únos, znásilnění, tři sebevraždy. Dvě z nich z finančních důvodů. Dva mladí, třicet a třicet dva let. Jeden si pustil plyn, druhý se zastřelil. Jinde zahlédl kritiku klavírního recitálu, následně něco o módě, a nakonec Společnost v pohybu: Předvčerejší recepce u pana a paní M.T. Paní B. CH. senzací krásy a ladnosti v půvabných květovaných šatech s velmi šik kloboukem. Slečna O.N. ve službách elegance.

Zapálil si další cigaretu. Podíval se na Drobnou inzerci:

K PRODEJI novostavba, s vynikající konstrukcí, o čtyřech pokojích, s chodbou, kuchyní, plně vybavenou koupelnou, W.C.

PRONAJÍMÁ SE vzdušný a slunný pokoj ve 2. patře serióznímu pánovi...

POPTÁVÁ SE klavír ke koupi...

Hlavou se mu honily myšlenky. Od doby, kdy skončila druhá světová válka, stín té třetí nepřestával viset jako hrozba nad naším světem. A mezitím se prolévala krev, včera v Koreji, dnes v Indočíně, zítra... Prohrábl si vlasy. Utřel si pot z čela, zpotil se, přestože nebylo teplo.

Válka, vodíková bomba, sebevraždy z finančních důvodů, Společnost v pohybu... přehlídka života! Život se nám po válce k lepšímu vůbec nezměnil. Vše je stejné, jako předtím. Přesto kdysi také doufal, stejně tak doufaly miliony lidí na celé planetě, že po válce, po prolití tolika krve, se něco změní. Že přijde mír, že noční můra války na naši zem již nebude vrhat stín, že se už nebudou dít sebevraždy z finančních důvodů, že...

Stmívalo se. Obchody naproti již zažehly pár světel. V kavárně ještě nerozsvítily. To položero se mu takhle líbilo. Představil si zmatek, který dnes v našem světě panuje. Změt v odvětví myšlenek, chaos ve společenském odvětví, chaos... Za to, že dával průchod těmto myšlenkám, nemohly noviny. Poslední dobou o tom všem přemýšlel, někdy s menším, někdy s větším zanícením. Přemítal nad odvrácenou tváří života. Nad mírem, nad tou hlubokou touhou, která visí na vlásku. Vzpomněl na chudobu, na tu hrůzu. Pomyslel na strach, který naplnil všechna srdce.

Vedle v zrcadle spatřil svůj obličej. Velmi obvyklá tvář. Nic neprozrazovalo otřes, který se skrýval uvnitř. V poslední válce bojoval i on. A doufal. Ale nyní byl již bez naděje. Ano, nebál se přiznat si, že je bez naděje. Jeho život byla pouhá řada zklamání. Doufal tehdy... Doufal potom... Kdysi před lety věřil v komunismus. I tam se ale zklamal. Nyní už nespátkoval naději v žádné ideologii.

Objednal si ještě jednu sklenici vody. Zklamání z různých ideologií byl určitě obecný jev. A kromě zklamání, navíc únava a nezáměr, které cítí k různým ideologiím nejvíce lidí, podstatná většina. Díval se na trolejbusy, které v jednom kuse projížděly po hlavní ulici, to množství... Otevřené noviny před ním. Všechno to, co viděl i předtím: stín nové války, Indočína, dvě sebevraždy z finančních důvodů, Společnost v pohybu...

„Ciigarety!“ dovnitř vešel pouliční prodavač. Koupil si jednu krabičku.

Na šesti stránkách novin se psal život. I on byl teď člověkem, který nemá naději. Vzpomněl si, že před lety, když byl ještě dítě, vážně onemocněla jedna jeho teta, sestřenice jeho matky. Měli ji u sebe doma. Přijel lékař a když vycházel z pokoje nemocné, pronesl vážným hlasem: *Již není naděje!* Stejně tak i on, nyní, dospěl do situace, kdy si říkal: *Již není naděje!* Zdálo se mu strašné, že je bez naděje. Měl pocit, jako kdyby ho ostatní v kavárně pozorovali a jiní na ulici přemýšleli a navzájem si šeptali: *Ten tam už nemá naději!* Jako by to byl zločin. Jako kdyby měl na sobě cejch, který ho prozrazoval. Jako by byl nahý mezi oděnými.

Připomněl si povídky, které napsal, dávaje tak průchod své úzkosti. Dotkl se v nich témat naší doby: války, společenského utrpení... Přesto se nemohl rozhodnout, zda je vydat. Báł se! Obával se nálepky, kterou by mu přisoudily ti, nebo oni. Ne, musí je vydat. K čertu s nálepkou! Nebyl ničím jiným než pouhým člověkem. Ani levičák, ani pravičák. Člověk, který kdysi doufal, ale nyní nemá naději, a který cítí povinnost to říct. Ostatní určitě naději mají, pomyslel si. Jak jinak.

Znovu zabloudil pohledem do novin: Indočína, Společnost v pohybu, klavírní recitál, dvě sebevraždy z finančních důvodů, Drobná inzerce...

POPTÁVÁ SE psací stroj...

POPTÁVÁ SE radiomagnetofon...

POPTÁVÁ SE Jeep v dobrém stavu...

POPTÁVÁ SE pravý perský koberec...

Vyndal si notýsek, vytrhl list a tužkou napsal:

POPTÁVÁ SE naděje

Následně doplnil své jméno a adresu. Zavolal číšníka. Chtěl už jen zaplatit, jít rovnou do redakce podat svůj inzerát, poprosit a vytrvat na zařazení inzerátu do zítřejšího listu.